

Sygn. akt

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Teresa Kalinka
Sędziowie SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
 SSO Grzegorz Tyrka (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2017 roku w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J Z

przeciwko K Spółce Akcyjnej w K

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, ewentualnie o prawo do bezpłatnego węgla w naturze

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w G

z dnia listopada 2016 roku, sygn. akt

na skutek zarządzenia Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 czerwca 2017 roku (Tp 6/17)

postanawia:

uzupełnić braki pytania prawnego Sądu Okręgowego w Gliwicach zawartego w postanowieniu z dnia 25 maja 2017 roku w sprawie poprzez:

1. dokładne określenie przepisu aktu normatywnego kwestionowanego w punkcie 1 lit. b sentencji postanowienia Sądu, a to:

czy art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 roku o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2016 roku, poz. 2072) w zakresie, w jakim zawiera słowa „w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną” jest niezgodny z art. 188 pkt 1 Konstytucji i art. 193 Konstytucji,

2. wskazanie prawidłowego uzasadnienia pytania prawnego w części dotyczącej art. 59 ust. 3 ustawy, o której mowa w punkcie 1 postanowienia, a to:

norma prawna zawarta w art. 13 ustawy obowiązywała w 2015 roku i została uchylona z dniem 1 stycznia 2016 roku. Norma ta może mieć zastosowanie w sprawie objętej pytaniem prawnym, gdyż powód domaga się ewentualnie realizacji prawa do bezpłatnego węgla poprzez wydanie węgla w naturze za 2015 rok. Zobowiązaną do wydanie węgla w naturze byłaby pozwana K S.A., która na ten cel otrzymała dotację budżetową.

Zgodnie z art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 roku o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2016 roku, poz. 2072) Trybunał Konstytucyjny na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał. Natomiast zgodnie z art. 59 ust. 3 w/w ustawy Trybunał nie umarza postępowania z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 4, jeżeli wydanie orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Norma prawna zawarta w art. 59 ust. 3 w/w ustawy stanowi przeszkodę w zbadaniu art. 13 ustawy z normami wzorcami. Uwadze nie może jednak umknąć art. 195 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym sędziowie Trybunału Konstytucyjnego [...] podlegają Konstytucji, a nie ustawom i Konstytucji.

W ocenie Sądu Okręgowego art. 59 ust. 3 w/w ustawy narusza:

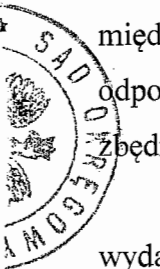
- art. 188 pkt 1 Konstytucji, zgodnie z którym Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją,
- art. 193 Konstytucji, zgodnie z którym każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

Norma prawna zawarta w art. 59 ust. 3 w/w ustawy w sposób nieuzasadniony ogranicza nie tylko kognicję Trybunału Konstytucyjnego (art. 188 pkt 1 Konstytucji), ale także w sposób nieuzasadniony ogranicza uprawnienia każdego sądu do zadania pytania prawnego (art. 193 Konstytucji). Zakres art. 59 ust. 3 w/w ustawy nie mieści się w art. 197 Konstytucji, zgodnie z którym organizację Trybunału Konstytucyjnego oraz tryb postępowania przed Trybunałem określa ustawa.

Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją (art. 188 pkt 1 Konstytucji). W ocenie Sądu Okręgowego poza kognicją Trybunału pozostają akty normatywne, które – na skutek utraty mocy obowiązującej – znalazły się poza systemem obowiązującego prawa. Należy zauważyć,

uchylenie kwestionowanego aktu normatywnego nie zawsze jest równoznaczne z utratą przez kwestionowany przepis w całości mocy obowiązującej. Jeżeli istnieje możliwość stosowania uchylonego przepisu do rozstrzygania spraw indywidualnych, to nadal może on podlegać kontroli Trybunału Konstytucyjnego zgodnie z jego kognicją (art. 188 Konstytucji). Norma prawna zawarta w art. 59 ust.3 w/w ustawy w sposób nieuzasadniony wyłącza spod kognicji Trybunału Konstytucyjnego uchylone przepisy, które mogą być nadal stosowane. Do takich przepisów należy zaliczyć art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (jednolity tekst Dz.U. z 2015 roku, poz. 410), który ma zastosowanie do stanów faktycznych sprzed dnia 1 stycznia 2016 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego każdy sąd jest uprawniony do zadania pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu, jeżeli od odpowiedzi na to pytanie zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed tym sądem, także w sytuacji, gdy norma prawna objęta tym pytaniem utraciła moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny, przy założeniu że wydanie orzeczenia jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Norma prawna zawarta w art. 193 Konstytucji nie ogranicza pytań prawnych tylko co do zgodności aktu normatywnego obowiązującego w dacie orzekania przez Trybunał z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, ustawą. Nadto, Trybunał Konstytucyjny jest zobowiązany do udzielenia odpowiedzi na zadane pytanie prawne chyba, że wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne lub zbędne.

Należy zauważyć, że wcześniejsze ustawy o Trybunale Konstytucyjnym umożliwiały wydanie orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny w sytuacji, kiedy akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia pod warunkiem, że było to konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym, Dz.U. z 1997 roku, Nr 102, poz. 643 ze zm.; art. 77 ust. 4 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 roku o Trybunale Konstytucyjnym, jednolity tekst Dz.U. z 2006, poz. 293).

W końcu należy podnieść, że obie instytucje – pytanie prawne i skarga konstytucyjna – mają to samo zadanie, tj. derogowanie normy prawnej, która ma być lub była podstawą rozstrzygnięcia sporu. Instytucja pytania prawnego jest możliwa do zastosowania na etapie postępowania sądowego; natomiast skarga konstytucyjna jest możliwa po ostatecznym zakończeniu postępowania sądowego. W związku z tym niezrozumiałe jest, że dla osiągnięcia tego samego celu (uznania badanej nieobowiązującej już normy za niekonstytucyjną) ustawodawca godzi się na wydanie orzeczenia przez Trybunał w przypadku postępowania

zainicjowanego skargą konstytucyjną, ale już nie w następstwie pytania prawnego. W związku z tym w niniejszej sprawie Trybunał Konstytucyjny nie może zbadać pytania prawnego; natomiast może zbadać skargę konstytucyjną powoda po zakończeniu postępowania sądowego (art. 59 ust. 1 pkt 4 i ust 3 w/w ustawy).

Uznanie art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 roku o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2016 roku, poz. 2072) za niekonstytucyjną w zakresie objętym pytaniem prawnym, umożliwia zbadanie art. 13 ustawy z normami wzorcami zawartymi w Konstytucji.

Uznanie art. 59 ust. 3 w/w ustawy za niekonstytucyjną oznacza, że Trybunał nie umarza postępowania z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 4, jeżeli wydanie orzeczenia jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

W ocenie Sądu Okręgowego wydanie orzeczenia w zakresie art. 13 ustawy jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Zaszły takie okoliczności, które są warunkiem uzasadniającym kontrolę konstytucyjności uchylonego przepisu, albowiem jest związek pomiędzy kwestionowaną regulacją a ochroną konstytucyjnych praw i wolności. Zakwestionowany przepis zawiera treść normatywną odnoszącą się do sfery prawa konstytucyjnie chronionego – prawa majątkowego art. 64 ust. 2 Konstytucji. Uwadze nie może umknąć okoliczność, że Trybunał Konstytucyjny sygnalizował już potrzebę podjęcia inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie zmian w przepisach określających krąg osób uprawnionych do prawa do bezpłatnego węgla. Ustawodawca jednak nie dokonał zmiany w zakresie podmiotów uprawnionych do bezpłatnego węgla.

(-) SSO Grzegorz Tyrka
Sędzia

(-) SSO Teresa Kalinka
Przewodniczący

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Sędzia

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność z oryginałem stwierdza

.....
Z up. kierownika sekretariatu

sekretarz sądowy

Ewa Gambuś